

Juliánsky kalendár je kalendár, ktorý zaviedol v roku 45 pred Kr. Julius Caesar.

(Prevzaté z Wikipédie a upravené)

Dĺžka dvanástich mesiacov bola stanovená tak, aby dala 365 dní v obyčajnom roku, v priestupných rokoch bol pridaný jeden deň vo februári a rok mal 366 dní.

Astronomická skutočnosť je však mierne odlišná, preto sa s ňou Juliánsky kalendár rozchádza rýchlosťou približne 1 deň za 128 rokov (11 min. a 14 sek. za 1rok).

Používal sa až do konca 16. storočia, keď už odchýlka kalendára bola neúnosná. Preto pápež

Gregor XIII. nariadil jeho úpravu a zaviedol Gregoriánsky kalendár. Juliánsky kalendár dodnes používa napríklad pravoslávna cirkev na výpočet dátumu Veľkej noci. Od roku 1900 je rozdiel medzi juliánskym a gregoriánskym kalendárom 13 dní.

Podrobnejšie (prevzaté zo stránky Slovenský archivár... a upravené):

Vytvoril ho astronóm Sosigen a do praxe ho zaviedol Gaius Iulius Caesar v roku 46 p.n.l. V starom rímskom kalendáre vznikli veľké zmätky z politických a sakrálnych dôvodov. Caesar stanovil dĺžku tropického roku na 365 a $\frac{1}{4}$ dňa. Prvý priestupný rok mal 366 dní, ostatné tri roky mali 365 dní. Aby odstránil rozdiel medzi kalendárnym a slnečným rokom, rok 46 p.n.l. predĺžil o 90 dní starého rozsahu ($355 + 90 = 445$ dní). Kalendár začínal 1. januárom, na tento deň nastupovali rímski konzuli do svojho úradu (predtým začínal kalendár mesiacom Martius). Počet dní celého roku rozdelil medzi jednotlivé mesiace takto: Januáriu 31, Februáriu 28, Martius 31, Aprilis 30, Maius 31, Junius 30, Quintilis 31, Sextilis 31, September 30, October 31, November 30, December 31 (predtým Martius 31, Aprilis 29, Maius 31, Junius 29, Quintilis 31, Sextilis 29, September 29, October 31, November 29, December 29, Januarius 29 Februarius 28 dní). Zachoval sa však aj nepohodlný starorímsky systém – Kalendy, Nony, a Idy.

Kalendy – vždy pripadajú na 1. deň mesiaca a ohlasujú novolunie (t.j. fázu, keď je Mesiac v konjunkcii so Slnkom, čo znamená, že je zo Zeme neviditeľný)

Nony – označujú 1. deň mesačnej štvrte a pripadajú na 5. deň na 7. deň v mesiacoch marec, máj, júl a október

Idy - sú dňom splny a pripadajú na 13. deň na 15. deň v mesiacoch marec, máj, júl a október.

Juliánsky kalendár mal veľa nepresností. Mal v priemere 365,25 dňa toto bolo priveľa v porovnaní s tropickým rokom, ktorý má len 365,2422 dňa. Takto sa za 400 rokov posunul začiatok jari o viac ako 3 dni dozadu, v 16. storočí to bolo už 10 dní. Jarná rovnodennosť je veľmi dôležitá pre výpočet Veľkej noci – mesačné fázy začali nastávať skôr. Týmto problémom sa zaoberali viacerí učitelia – Johannes de Sacro Bosco, Jann Campanus, Roger Bacon. 24. februára 1582 – Gregor XIII zverejnil reformu juliánskeho kalendára bulou „Inter gravissimas“ – takto vošiel do dejín tzv. gregoriánsky kalendár. Udialo sa to tak, že bolo potrebné vynechať 10 dní v roku a to tak, že po 4. októbri bude bezprostredne nasledovať 15. október. Pápež určil, že sekulárne roky môžu byť priestupné len vtedy, ak sú po vynechaní núl deliteľné štyrmi. Takto roky 1700, 1800 a 1900 stratili charakter priestupných rokov. Dosiahlo sa to, že začiatok jari sa neposúval dozadu.

Sprvu ho prebrali len katolícke krajiny, neskôr ostatné krajiny. Uhorsko ho prebralo v roku 1587 (po 21. októbri sa mal písať 1. november). Anglicko uznalo gregoriánsku reformu až v roku 1752, v Rusko roku 1918 a Grécko až v roku 1923.

Ani táto reforma nie je presná (o 3600 rokov od roku 1582 vzrastie rozdiel o jeden celý deň).

Druhým cieľom reformy bolo zlepšiť výpočet fáz Mesiaca a termín Veľkej noci.

Späť na kategóriu [stvorení a vedy](#) .

Vytvorené dňa: 9. novembra 2013.

Upravené dňa: 9. novembra 2013.